

**Психолого-педагогічний семінар.
«Недискримінаційна комунікація у
взаємодії вихованок та вихованців в
освітньому процесі»**

I. Вступне слово психолога

Шановні колеги, рада вітати всіх за нашим круглим столом на тему: «Педагогічне спілкування як ефективний засіб впливу на особистість» і хотілося б розпочати з таких слів Ш. Амонашвілі «Спілкування педагога з дітьми – це як обмін речовин в організмі людини, його порушення викликає різноманітні захворювання».

Умовно процес спілкування можна поділити на три стилі:

1. *Агресивний*, який має тенденцію переростати у другий стиль:
2. *Пасивно-покірливий або ліберальний*, якщо виявляється, що супротивник сильніший (фізично, психічно, має більшу владу). Можливе також переростання пасивно-покірливої поведінки в агресивну у відповідних обставинах. Люди, які найчастіше використовують ці два стилі спілкування, схильні до маніпулювання іншими, прагнуть досягти свого, застосовуючи тиск, силу чи слабкість, беззахисність.
3. *Демократичний*. Його використовують особи, які, спілкуючись з іншими, вміють гідно вирішувати складні ситуації, не принижуючи себе і не ображаючи інших.

II. Тест М. Снайдера «Самоконтроль у спілкуванні». Інформаційне повідомлення

Для педагога спілкування є необхідним, як у роботі з дітьми та батьками, так і для самореалізації себе в педагогічному колективі.

Тому, зараз пропоную кожному за допомогою тесту визначити, який у вас самоконтроль у спілкуванні. Текст тесту (Додаток 1). Оцініть твердження та підрахуйте отримані бали.

Інтерпретація результатів

0 – 3 бали – у вас низький комунікативний контроль. Ви принципові та прямолінійні, пишаєтесь цим. Не вважаєте за потрібне підлаштовуватись під когось або під щось. У спілкуванні відверті та надійні. Багато хто вас за це любить. Дехто називає вас «недипломатичною» та «незручною» особистістю. Це може стати на заваді при роботі в колективі, особливо жіночому, де, як відомо, особисті стосунки означають дуже багато.

4 – 6 балів – у вас середній рівень комунікативного контролю. Ви достатньо відверті й водночас «акуратні у висловлюваннях». Зазвичай проблем у спілкуванні у вас не виникає.

7 – 10 балів – у вас високий комунікативний контроль. Ви погоджуєтесь із висловлюванням «Увесь світ – театр, а люди в ньому – актори». Гнучко реагуєте на зміни ситуації, добре відчуваєте уявлення про себе, любите інколи і «підіграти». Чудово знаєте, де та як слід поводитись. Професійне спілкування не є для вас проблемою, але, коли доходить до глибоких стосунків, відвертості та саморозкриття, ви відчуваєте, що вам незручно без звичних ролей і масок.

Вправа Робота у групах ««Незручні» ситуації».

Зараз ми об'єднаємося в чотири групи (трикутники, кола і квадрати, прямокутник). Кожній групі надається проблемна педагогічна ситуація. Група обговорює свою ситуацію і пропонує вихід з неї. При бажанні, група може запропонувати вихід з ситуації у вигляді сценки.

Мета: формування вміння педагогів створювати умови та вирішувати проблемні ситуації для здійснення статевого виховання дошкільників.

Хід проведення роботи у групах

Педагоги об'єднуються у 4 групи. Кожна група отримує проблемну ситуацію із завданням. Обговорення проблемної ситуації в групах, демонстрація варіантів відповідей всім учасникам.

Ситуація 1. Перегляд відео з еротичними сценами

Дитина (5 років) увійшла до кімнати батьків під час перегляду ними телепередачі з еротичними сценами.

Завдання:

1. Наведіть варіанти правильної реакції батьків на прихід дитини під час перегляду ними телепередачі з еротичними сценами.
2. Яких помилок у своїй реакції можуть припуститися батьки?

Ситуація 2. Інтимна близькість батьків

Дитина (5 років) випадково застала батьків під час сексуальної близькості.

Завдання:

1. Наведіть варіанти правильної реакції батьків на прихід дитини під час їх сексуальної близькості.
2. Яких помилок у своїй реакції можуть припуститися батьки?

Ситуація 3. «Дивні» ігри дитини

Дитина (5 років) у дошкільному закладі під час гри з ляльками імітує між ними статевий акт.

Завдання:

1. Наведіть варіанти правильної реакції вихователя на гру дитини.
2. Яких помилок у своїй реакції може припуститися вихователь?

Ситуація 4. «Неспокійний» сон

Дитина (5 років) у дошкільному закладі під час сну займається мастурбацією.

Завдання:

1. Наведіть варіанти правильної реакції вихователя на дії дитини.
2. Яких помилок у своїй реакції може припуститися вихователь?

Обговорення.

Ситуація 1. Перегляд відео з еротичними сценами

Батьки часто припускаються помилок під час перегляду кінофільмів і телепередач з еротичними сценами. Інколи дорослі на цих «незручних»

моментах закривають дитині очі, відволікають її, виводять із кімнати або починають посміхатися, спостерігаючи за її реакцією. Через таку поведінку батьків дитина може вирішити, що в коханні, ласках жінки і чоловіка є щось непристойне. Окрім того, така реакція батьків може негативно вплинути на сексуальне виховання дитини, спричинивши її відмову від стосунків із протилежною статтю.

Ситуація 2. Інтимна близькість батьків

Якщо дитина випадково застала батьків під час сексуальної близькості, вони в жодному разі не мають панікувати чи кричати на неї. Також дорослим не варто виганяти дитину за двері чи обурено відповідати на її запитання щось на кшталт: «Ти ще маленька!». Насамперед, батькам не слід привертати зайву увагу до такої ситуації або лякати дитину. Адже вона буде переживати, що тато із мамою робили щось погане. Ліпше спокійно відвести дитину до її кімнати, ніби не сталося нічого екстраординарного. Якщо вона буде стурбована побаченням або ставитиме запитання про те, що мама із татом робили, можна пояснити, що батьки кохали одне одного.

Ситуація 3. «Дивні» ігри дитини

Якщо дитина під час гри з ляльками імітує між ними статевий акт, дорослим не варто хвилюватися, адже це – нормальне явище. Для дитини ці ігрові дії не мають жодного еротичного підґрунтя, оскільки вони лише імітують стосунки тата і мами, які вона підгледіла або про які дізналася від дітей у дитячому садку чи у дворі. Однак, якщо батьків турбує, що дитина грається в такі ігри зі своїми друзями, тоді їм слід спокійно пояснити, що люди так кохають одне одного, коли стають дорослими, одружуються і народжують дітей.

Ситуація 4. «Неспокійний» сон

Дитина приступає до вивчення свого тіла ще в перший рік життя, в тому числі в сферу його інтересів потрапляють і геніталії. Однак для дитини незрозуміло, що на тілі є заборонені або ганебні зони, для дитини все тіло однаково рівнозначно. Категорично не можна в таких ситуаціях: соромити («Фу, як негарно!»), обсмикувати («Припини негайно!»), бити по руках, карати. Найкраще просто переключити увагу дитини, відволікати дитину. Необхідно м'яко обговорювати з дитиною ситуацію, ненав'язливо нагадувати їй про те, що рукам не місце в штанцях. Можна просто в цей час простягнути в її руки іграшку. Якщо все робити спокійно і доброзичливо, то дитина буде без образ і роздратування прибирати звідти руки. Через якийсь час це пройде, просто не одразу, необхідно почекати. Також потрібно надягати на дитину високі штанці, щоб утруднити доступ рук до геніталій, стежити, щоб вона навіть влітку не бігала по будинку без трусиків. Важливо звернути увагу на наявність пітниць, діатезу, глистяних захворювань, урологічних та гінекологічних захворювань.

Отже, якщо батьки ознайомлені з принципами статевого виховання, то вони зможуть самотійно знаходити шляхи розв'язання складних педагогічних

ситуацій, грамотно відповідати на «складні» запитання дитини. Від того, наскільки доступно батьки зможуть пояснити доньці чи сину певні життєві явища, що стосуються взаємин статей, залежить формування статевого виховання, розуміння своїх обов'язків і необхідності управління собою, своєю поведінкою і бажаннями. Тобто від адекватного статевого виховання дитини залежатиме її щастя в сімейному та особистому житті.

Статеве виховання дитини – життєво необхідне для її повноцінного розвитку і щастя в майбутньому. Адже кожний із батьків прагне, щоб донька виросла чуйною, турботливою жінкою, яка любитиме своїх дітей, а син став справжньою опорою для своєї сім'ї, виріс мужнім, цілеспрямованим і сильним. Усе це і є результатом грамотного статевого виховання дитини.

Висновок: наші педагоги молодці! Дуже креативні та комунікабельні. Ці риси допомагають знайти вихід з різних ситуацій. Також, як відомо, позитив, веселість педагога заряджає дітей оптимізмом, життєстійкістю, знімає перенапруження, викликає емоційну розрядку.

III. Вправа «Подарунок»

Сидячи за круглим столом пропоную кожному учаснику подарувати наступному учаснику подарунок, передаючи квітку, але подарунок повинен бути емоційно забарвлений, наприклад: «Тетяно Василівно, я дарую вам доброту, тому, що ми з вами добрі люди, а Тетяно Василівно каже я згодна чи не згодна і дарує наступному учаснику подарунок у вигляді емоції, побажання тощо».

IV. Вправа – гра «Плакат»

Для виконання цієї вправи мені потрібно двоє бажаючих, які б прочитали діалог.

Уявімо діалог цих двох людей. Мабуть, він звучатиме приблизно так:

- Це шість.
- Це дев'ять.
- Та ні. Це шістка.
- Яка це шістка, коли це дев'ятка.
- Це справжнісінька шістка.
- Ти щось плутаєш. Це справжня дев'ятка.
- Ти що, не при своєму розумі? Дивишся й не бачиш?
- Та ні, це тобі треба лікуватися!

Висновок: ось в такій ігровій ситуації, ми побачили правдиву життєву ситуацію. Тобто, небажання зрозуміти іншого, впевненість, що наша думка єдино правильна, невміння зняти свої «стереотипні окуляри» – найкоротший шлях до непорозуміння, а часто до виникнення конфлікту.

Отже, якщо ми прагнемо продуктивного спілкування, необхідно поводитися так, аби не образити партнера, поважати точку зору іншого та його особистість, незалежно від соціального стану, національності, індивідуальних особливостей, уподобань тощо. Таке спілкування називається толерантним.

V. Притча – блюз

Жив собі хлопчик із жахливим характером. Якось батько дав йому мішок цвяхів і звелів по одному забивати їх у паркан щоразу, коли хлопчик втрачає терпець і з кимось свариться. У перший день він забив 37 цвяхів. Згодом навчився контролювати себе, і кількість цвяхів щодня зменшувалася.

Хлопчик зрозумів, що легше опанувати свої емоції, ніж забивати цвяхи.

Нарешті настав день, коли він не забив жодного цвяха. Син підійшов до батька і сказав про це.

Тоді батько звелів синові витягати з паркана по одному цвяху в ті дні, коли він не втратить самоконтролю і ні з ким не посвариться.

Минав час, і згодом син зміг похвалитися батькові, що у паркані не залишилося жодного цвяха. Батько відповів: «Ти добре поводишся, але подивися, скільки дірок залишилося... Паркан уже ніколи не буде таким, як колись».

Висновок: тож, шановні колеги, якщо ви з кимось сваритесь й говорите щось неприємне, то залишаєте після себе такі ж рани, як ці дірки від цвяхів. І рани застаються, незважаючи на те, скільки разів ви потім вибачитеся. Словесні рани заподіюють такий же біль, як і фізичні.

Не залишайте на своєму шляху таких дірок! Не забивайте цвяхів ворожнечі, непорозуміння, жорстокості в душі людей! Давайте будемо толерантними!

Дякую всім за увагу та співпрацю!

ДОДАТКИ

Бланк тесту М. Снайдера

№ з/п	Твердження	1 бал	0 балів
1	Мені здається важким мистецтво копіювати вади інших людей	Ні	Так
2	Я б, можливо, міг поклеїти дурня, щоб привернути увагу або розвеселити інших	Так	Ні
3	З мене міг би вийти непоганий актор	Так	Ні
4	Іншим людям інколи здається, що я переживаю щось глибше, ніж насправді	Так	Ні
5	У компанії я рідко опиняюся в центрі уваги	Ні	Так
6	У різних ситуаціях і в спілкуванні з різними людьми я часто поводжуся зовсім інакше	Так	Ні
7	Я можу відстоювати лише те, в чому насправді впевнений	Ні	Так
8	Щоб досягти успіху в справах і стосунках, я намагаюся бути таким, яким мене прагнуть бачити	Так	Ні
9	Я можу бути дружнім із людьми, які мене дратують	Так	Ні

6

- **Це шість.**
.....
- **Та ні. Це шістка.**
.....
- **Це справжнісінька шістка.**
.....
- **Ти що, не при своєму розумі? Дивишся й не бачиш?**
.....

-
- **Це дев'ять.**
.....
- **Яка це шістка, коли це дев'ятка.**
.....
- **Ти щось плутаєш. Це справжня дев'ятка.**
.....
- **Та ні, це тобі треба лікуватися!**

Притча – блюз

Жив собі хлопчик із жахливим характером. Якось батько дав йому мішок цвяхів і звелів по одному забивати їх у паркан щоразу, коли хлопчик втрачає терпець і з кимось свариться. У перший день він забив 37 цвяхів. Згодом навчився контролювати себе, і кількість цвяхів щодня зменшувалася.

Хлопчик зрозумів, що легше опанувати свої емоції, ніж забивати цвяхи.

Нарешті настав день, коли він не забив жодного цвяха. Син підійшов до батька і сказав про це.

Тоді батько звелів синові витягати з паркана по одному цвяху в ті дні, коли він не втратить самоконтролю і ні з ким не посвариться.

Минав час, і згодом син зміг похвалитися батькові, що у паркані не залишилося жодного цвяха. Батько відповів: «Ти добре поводишся, але подивися, скільки дірок залишилося... Паркан уже ніколи не буде таким, як колись».